

PREGLED RIMSKOG GRAĐANSKOG POSTUPKA (civilnog procesa)

Općenita obilježja

Radi ostvarenja osnovnih vrijednosti i načela u pravu zakonitosti pravne sigurnosti i svrsishodnost mora postojati mogućnost prinudnog ostvarivanja prava. Najprimitivni oblik ostvarivanja privatnih prava bila je samo pomoć ostvarivanja prava vlastitim snagama.

Država kao organ klasne vlasti nad građanima već rano preuzima u svoje ruke pravosudnu funkciju.¹ Ona propisuje poseban postupak kojim se građanima pruža pravna zaštita i kojeg se mora pridržavati onaj koji u svom pravu povrijeđen te traži sankcije. Postoji više organa koji se bave pravosudnom funkcijom u najširem smislu riječi i više vrsta postupaka ali najvažnija su dva :

- Građanski sudski postupak
- Krivični sudski postupak

Građanski sudski postupak rješava sporove koji po pravilu imaju imovinske posljedice,ko je vlasnik sporne stvari da li neko nešto duguje itd.

Krivični postupak treba da utvrdi da li je povrijeđena pravna norma i to tako da ta povreda predstavlja opasno djelo po državu, ako je povrijeđena kakvu treba primjenit.

Ova dva postupka se i danas razlikuju, a u Rimu je ta razlika bila još i veća.

Međutim u starom pravu i pored toga što su drugi organi nadležni za krivični a drugi za građanski postupak, i što se drugačija pravila primjenjuju, u nekim posljedicama su bliski .

Tako je i u građanskoj parnici osuđenoga mogla pogoditi sankcija koja se ne razlikuje od sankcija za krivično djelo: prodaja u ropstvo ili čak smrtna kazna .²

Značaj Koliki je značaj u starom Rimu pridavan u postupku vidi i po tome što je zakon 12 tablica propise o suđenju stavi na prvo mjesto i njima posvetio najveći prostor: tri od ukupno dvanaest. U klasično doba, prva grana koja se izdvojila u posebnu cjelinu je sudski postupak. Rimski država je organizovala sudstvo koje se približava našim shvatanjima, gdje državni suci vode postupak i izriču presudu te je ovršuju.³

Rimljani su stvorili mehanizam za rješavanje sporova u kojima državni organi malo učestvuju, koji gotovo ništa ne košta –naprotiv donosi prihod, a koji ipak odvraća od nepotrebnih parnica, jer predviđa dosta visoke takse.

---

¹ Horvat,Marijan,Rimsko pravo,Zagreb,1972. str344.

² Stanojević.Obrad,Rimsko pravo ,Sarajevo,2000.str 169.

³ Horvat .Marijan ,Rimsko pravo ,Zagreb,1972.str 34

Gradanski sudski postupak

Neke odlike rimskog parničnog postupka

Iako od davnih vremena, iz perioda borbi plebejaca i patricija, sudski proces izaziva veliku pažnju, suđenje je još dugo vremena zadržalo neke odlike, porijeklom iz prvobitne zajednice, koje čitavom postupku daje privatni karakter.

Država je pasivna u odlučujućim fazama postupka, u dovođenju stranke pred sud izricanje presude i njenom izvršenju. Pitanje koje treba da riješi pretor je: da li se u određenom slučaju može voditi spor, i osim toga kontrolirati poštovanje propisane forme.⁴ Izabrani građanin, sudija treba donijeti presudu, a njeno izvršenje je u rukama stranke koja je dobila spor.

U vrijeme republike Rimljani su ulogu države svodili na najmanju moguću mjeru . Prikupljanje poreza, javni radovi, neposredna prinuda nad robovima, pa donekle i nad slobodnim građanima prepušteno je privatnim udruženjima ili porodičnom starješini . Brak je također sa jedne strane privatni ugovor, u čijem zaključenju država ne učestvuje. U slučaju da dođe do nepotrebne intervencije tu su naoružani robovi klijenti, ako je sukob mali ne privazilazi porodične okvire a ako nije tu je u krajnoj liniji rimska vojska .

Ovakva vrsta suđenja je moguća samo ondje gdje postoji stroga kontrola od strane javnog mnijenja i gdje građani imaju visoku svijest o pravu i pravdi.⁵

Pojam i značaj tužbe

Pravnik Celz, onaj koji je odredio pravo kao «umjetnost dobrote i pravde» definirao je tužbu **kao mogućnost da putem suda zahtijevamo pravo koje nam pripada.**

Etimologija riječi tužbe govori o samom njenom značaju.

Riječ potiče od ago, agere, što znači ne samo tužiti, već raditi, činiti uopće.

Prva karakteristika rimskog postupka je da ne postoji tužba uopće, generalna tužba. Rimljani ne smatraju da će uvijek kada nečije pravo bude povrijeđeno, ovaj imati mogućnost tražiti sudsku zaštitu. Prvo se mora utvrditi da li je za slučaj unapred predviđena služba i to uglavnom uvidom u pretorov edikt .

Tužbe nemaju imena. Građani ne samo da moraju da vide da li je njihov slučaj predviđen zakonom on mora utvrditi koja je posebna tužba predviđena. Tužbe nisu uopćene ni anonimne, već svaka ima svoj naziv. Neke se zovu prema postupku koji se koristi: **REI VINDICATIO** je dobila ime prema štapiću koji se stavljan na stvar u svojinskom sporu.

---

⁴ Stanojević. Obrad, Rimsko pravo, Sarajevo,2000.str 170.

⁵ Stanojević. Obrad , Rimsko pravo, Sarajevo ,2000.str 170.

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**, **DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com